

İZDEMİR ENERJİ
SANTRALİ-II
ÇED SÜRECİ
HAKKINDA
HUKUKİ
DEĞERLENDİRME

H A Z I R L A Y A N L A R
Fevzi Özlüer | Hülya Yıldırım | Cömert Uygur Erdem

 Ekoloji
Kolektifi

M A R T 2 0 1 7 | A N K A R A

İzdemir Enerji Santrali-II Çed Süreci Hakkında Hukuki Değerlendirme

Hazırlayanlar: Av. Fevzi Özlüer | Av. Hülya Yıldırım | Av. Cömert Uygur Erdem

Yayınlayan: Ekoloji Kolektifi Derneği

Basım Tarihi: Mart, 2017

Tasarım Konsept: Ahmet Öğüt

Tasarım Uygulama: Samet Zeydan

Kategori: Rapor

e.ISBN: 978-605-82832-5-1

Ekoloji
Kolektifi

EKOLOJİ KOLEKTİFİ DERNEĞİ

📍 Bestekar Sk. No:66/2, Kavaklıdere, Çankaya, Ankara

☎ +90 (312) 425 7764 ✉ iletisim@ekolojikolektifi.org

🌐 ekolojikolektifi.org 🐦 @ekolojikolektif 📘 ekoloji.kolektifi

İZDEMİR Enerji Santrali-II ÇED Raporu'na verilen 17.06.2010 tarihli ÇED Olumlu Kararı'na açılan 4 ayrı davanın sonucunda 16.12.2016 tarihli İzmir 2. İdare Mahkemesi 2015/1758 E, 2016/1593 K numaralı karar ile ÇED Olumlu kararının iptaline karar verdi. Bu kararın ardından faaliyet sahibi İZDEMİR Enerji A.Ş; ivedilikle 2009/7 sayılı Genelge kapsamında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na yeni ÇED Raporu başvurusunda bulundu ve başvurusu uygun bulunarak 06.03.2017 tarihinde İnceleme Değerlendirme Komisyonu toplantısı gerçekleştirildi.

Ekoloji Kolektifi Derneği olarak bu raporda; İzmir 2. idare Mahkemesi 'nin 16.12.2016 tarih ve 2015/1758 E 2016/1593 K numaralı karar gerekçesinin hukuken anlamını ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın bu karar gerekçesi bağlamında ivedilikle yerine getirmesi gereken görevleri değerlendirmeye çalıştık. Ayrıca 2009/7 sayılı Genelge'nin iş bu karar bağlamında uygulanıp uygulanamayacağını ve 2009/7 sayılı Genelge kapsamında oluşturulan ÇED Raporu'nun yeterliliğini tartıştık.

Bu raporda; verilen iptal kararının gerekçesi doğrultusunda 2009/7 sayılı Genelge kapsamında ÇED başvurusu yapılmasının hukuka aykırı olduğuna ve iptal kararı doğrultusunda işletme safhasında olan faaliyetin ivedilikle durdurulması ve 3 yıllık işletme zaman zarfında oluşan kirliliğin tespit ettirilmesi ve sosyal, çevresel, ekonomik maliyetlerin hesaplanarak kirleten öder ilkesi çerçevesinde maliyetlerin giderilmesinin sağlanması gerektiği kanaatine varıldı.

İZDEMİR ENERJİ SANTRALİ-II ÇED SÜRECİ HAKKINDA HUKUKİ DEĞERLENDİRME

İZDEMİR Enerji Santrali-II'nin inşa edilmesi ve işletilmesi planlanan proje ile ilgili olarak verilen 17.06.2010 tarihli ÇED Olumlu Kararı'nın iptali için dört (4) ayrı dava açılmıştır.¹

Menemen Belediyesi, Menemen'de çalışma yürüten odalar ve yurttaşların İZDEMİR Termik Santrali'ne ilişkin açmış olduğu davadan edindiğimiz bilgilere göre; ÇED Olumlu kararı hakkında açılan iptal davası, İzmir 2. İdare Mahkemesi tarafından reddedilmiştir. Red kararı üzerine yapılan temyiz başvurusu sonucunda Danıştay;

“Nihai ÇED Raporunda onlarca uzmanın imzası bulunabildiğinden birebir aynı sayıda aynı uzmanlık alanında olmasa dahi yargılama usulü kurallarının elverdiği ölçüde, usul ekonomisi de gözetilerek bir denge kurulması, seçilecek bilirkişilerin projenin bulunduğu alana ve projeye yapılan itirazlara göre değerlendirilmesi zorunlu olan ana konu başlıkları bakımından yeterli uzmanlığa sahip olması, tarafları tatmin edici ve adil yargılama yapılması açısından bir gerekliliktir.”

ifadelerine yer vererek bozma kararı vermiştir. Danıştay 14. Dairesi'nin bozma kararının ardından İZDEMİR Termik Santrali'ne karşı açılan dört (4) ayrı davada yeniden keşif ve bilirkişi incelemesi yapılmıştır. İzmir 2. İdare Mahkemesi'nin 2015/1758 E numaralı dosyası² ve diğer dosyalar kapsamında İZDEMİR Enerji Santrali-II ÇED Raporu hakkında düzenlenen bilirkişi raporunda;

ÇED Raporunda bölgedeki turizm alanları ve faaliyetlerinin projeden nasıl etkileneceğine dair bir değerlendirme bulunmadığı, arkeoloji ve sanat tarihi açısından parsel bazında değerlendirme yapıldığı, santral alanının bulunduğu bölgeyi kapsayacak bütüncül bir değerlendirmenin yer almadığının altı çizilmiş, ÇED raporunun;

- Termik santral ve kül ve cüruf depolama alanına ilişkin yer seçim kararlarının planlama açısından uygunluklarının bilimsel ve hukuki düzlemde irdelemesi ve değerlendirmesi;
- yatırımın kültür varlıklarına etkilerinin değerlendirilmesi,

1 <http://www.iklimadaleti.org/i/upload/aliagadaki-termik-santrallerin-dava-surecleri-hakinda-rapor.pdf> syf. 13

2 Menemen Belediyesi, Menemen'de bulunan meslek odaları ve yurttaşların davacı olduğu İZDEMİR Enerji Santrali-II ÇED Olumlu Kararı iptali davası

- ham madde ve atık, ulaşım ve ulaştırma durumunun yaratacağı yükün net olarak açıklanması,
- yakın ve uzak çevresindeki yerleşim alanlarına, tarım alanlarına ve doğa koruma alanlarına etkilerinin değerlendirilmesi ve alınacak önlemlerin tarif edilmesi,
- katılım toplantılarındaki beyanların dikkate alınması ve gerekli önlemlerin ortaya konması,
- yatırımın bölgesel kümülatif etkisinin değerlendirilmesi

açılırlardan yetersiz olduğu, bununla birlikte ilgili resmi kurumlardan yasal izinleri alması ve tarımsal arazi kullanımı ile tarımsal çevre bakımından uyumlu olduğu kanaatine varıldığı belirtilmiştir.

İzmir 2. İdare Mahkemesi, 16.12.2016 tarihli ve 2015/1758 E, 2016/1593 K numaralı kararında, bilirkişi raporunda yer alan değerlendirmeleri dayanak göstererek ÇED Olumlu kararının iptaline karar vermiştir. Mahkeme kararının gerekçesinde;

“(…)Tesisin bulunduğu alanın Kyme Antik Kentinin teritoryası içerisinde olmasının yanı sıra Foça, Menemen ve Çandarlı arkeolojik siteleri açısından son derece önemli bir bölge içinde kaldığı, Myrina, Aigai, Gryneion, Larissa, Panaztepe, Phokaia, Pitane gibi önemli antik kentlerin de tesis alanının yakın çevresinde yer alan antik yerleşimler olduğu, ÇED Raporunda depolama alanı ile ilgili 2863 sayılı Yasa kapsamında tespit ve tescili yapılmış herhangi bir sit alanı veya kültür-tabiat varlığı koruma alanı içerisinde kalmadığının ifade edildiği, bu değerlendirmenin depolama alanına yönelik parsel bazında yapılmış olduğunun tespit edildiği” (...)

(...) “ÇED Olumlu kararının alınmış olduğu tarihte, 1/100000 ve 1/25000 ölçekli planlarda tarımsal niteliği korunacak alan olarak belirlenmiş olan bölgenin “kül ve cüruf depolama alanı” olması amacıyla gerekli imar planı değişikliği yapıldığı, ancak 26.01.2015 tarihli 2014/1142 sayılı Danıştay Dava İdareleri Kararı’nın ilgili ÇED Raporu’nun göz önünde bulundurmadığı önemli bir hukuksal soruna işaret ettiği, bu kararın Nihai ÇED Raporu’nda özellikle kül ve cüruf depolama alanı için sözü edilen plan değişikliğinin yeterince hukuksal araştırma ve doğal çevre analizi yapılmadan öne sürüldüğünü gösterdiği, söz konusu kararın özellikle kül ve cüruf depolama alanı ile ilgili imar planı değişikliklerinin 3573 Sayılı Zeytinciliğin Islahı, Yabaniyelerinin Aşılattırılması Hakkında Kanununun 20. maddesi gereğince yapılamayacağını ortaya koyduğu, bu durumda ilgili Zeytincilik Kanunu’na göre böyle bir alanın söz konusu bölgede yapılması mümkün olmadığı, enerji üretim tesisinin bir atık depolama alanının bulunmadığının anlaşıldığı, nitekim keşif sırasında yapılan incelemelerde kül ve cüruf depolama alanı planlarının iptal edildiği tarihten bu yana depolama yapılmadığı İzdemir Enerji Üretim Tesisi yetkililerince belirtilmiş olduğu ve oluşan cüruf atığın piyasada değerlendirilmek üzere satıldığı bilgisi verildiği, ancak yine keşif esnasında kendilerine yöneltilen, atığın satılmadığı durumda nereye depolanacağı sorusuna sağlıklı bir yanıt alınmadığı, tesisin bir atık depolama alanı bulunmamasının çevresel açıdan sorun teşkil ettiği, ÇED sürecinin kül ve cüruf depolama alanı ile ilgili bu hukuksal sorunu değerlendirmemiş olduğu, nitekim imar planlarının 26.01.2015 tarihli 2014/1142 sayılı Danıştay Dava İdareleri Kurulu Kararı ile iptal edilmesi ile plansız ve

dolayısıyla plansız kalan tesisin yeniden planlı duruma getirilmesi üzere termik santral alanı için Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nca 1/5000 ve 1/1000 ölçekli yeni planların hazırlanarak 09.07.2015 tarihinde onanmış olduğu, ancak kül ve cüruf depolama alanının yeniden planlara işlenmesinin bu hukuksal sorun (Zeytincilik Kanunu'na muhalefet) nedeniyle mümkün olamadığı" (...)

(...) "1992 yılında gerçekleştirilmek istenen serbest bölge projesinin bulunduğu ve söz konusu projenin yörenin kapasite sorunu nedeniyle yargı kararlarıncı iptal edilmiş olduğu, nihai ÇED Raporu'nda yıllar içinde gelişen teknoloji ile kapasite sorununun aşılabileceğinin belirtildiği, ancak yörenin kümülatif anlamda çevresel taşıma kapasitesinin geçmişten günümüze nasıl değiştiğinin açıklamasının yapılmadığı"

ifadelerine yer verilmiştir.

Bu kararlar birlikte, 2014 yılından bu yana faaliyette olan İZDEMİR Enerji Santrali'nin dava konusu edilen ÇED Raporunun faaliyetin arkeolojik sit alanlarına etkisini, kümülatif olarak gerçekleşecek çevresel-sosyal etkiyi ele alacak risk analizini ortaya koyan nitelikte olmadığı, kül ve cüruf depolama sahasına dökülen atıkların, alanın zeytinlik alan olması sebebiyle, birçok olumsuz çevresel ve sosyal etkisi olduğu ve raporun risklere dair önlemleri de içermediği ortaya konulmuştur.

Bu karar doğrultusunda, üç (3) senedir faaliyette bulunan santralin faaliyet sırasında çevreye birçok olumsuz etkisinin söz konusu olduğunun açıkça ifade edildiğini görüyoruz. 25.11.2014 tarihli ÇED Yönetmeliği'nin 6. Maddesinin 4. fıkrasında "Bu Yönetmelik hükümlerine göre karar tesis edilmeden önce, projenin gerçekleştirilmesinin mevzuat bakımından uygun olmadığının tespiti halinde, aşamasına bakılmaksızın süreç sonlandırılır" ifadeleri yer almaktadır.

İzmir 2. İdare Mahkemesi'nin 16.12.2016 tarihli kararı, projenin mevzuat bakımından hukuka uygun olmadığı anlamına gelmektedir. Bu nedenle, santrale ilişkin faaliyetlerin, Mahkeme kararının tebliği itibariyle derhal durdurulması gerekmektedir.

Bu karara göre; faaliyetin işletmede olduğu 3 yıllık zaman zarfı içerisinde yaydığı emisyon miktarı ve diğer faaliyet kollarıyla birlikte yarattığı kümülatif etki hesaplanmalı ve bölgesel kapasite aşımı ortaya konulmalıdır. Ortaya konulan verilere dayanılarak çevresel, sosyal ve ekonomik maliyetler ise yurttaşlarla ve davacılarla ivedilikle paylaşılmalıdır.

Ancak, tüm bu acil çözüm gerektiren sorunlar bir tarafa bırakılarak Mülga Çevre ve Orman Bakanlığı 2009/7 sayılı Genelge'ye dayanılarak İZDEMİR Enerji Santrali II için yeni ÇED süreci başlatılmıştır.

2009/7 sayılı Genelge'ye baktığımızda iki husus düzenlenmektedir:

- *Mahkeme kararına konu olan projeye ilişkin inşaat faaliyeti başlamış ise, "proje alanında yaptırılacak tespitler sonucunda proje sahibine güvenlik önlemlerinin alınmasına yönelik makul süreler verilmesi uygun olacaktır."*
- *Mahkeme kararı, ÇED Raporunun bir veya birkaç bölümüne ilişkin ise ve karar ÇED Raporu'nun diğer bölümlerini olumsuz yönde etkilemiyor, yani kararın tümünün yeniden ele*

alınıp değerlendirilmesini gerektirmiyorsa ÇED Raporu'nun hazırlanmasına ilişkin tüm sürecin en baştan tekrarlanmasına gerek bulunmamaktadır.

2009/7 sayılı Genelge hükümlerinin uygulanabilmesi için, verilen iptal kararının ÇED raporunun tamamını etkilemeyecek bir veri eksikliğinden kaynaklanması gerekmektedir.

Bu veri eksikliği, ÇED raporunda yer alan flora ve fauna bilgisinin, ilgili alanda yapılan saha araştırmasına değil de literatürde yer alan verilere dayanmasından kaynaklanan bir eksik olabileceği gibi, projenin sosyo-ekonomik çevreye etkisinin değerlendirilmemiş olmasından kaynaklanan bir eksik de olabilir. ÇED raporunda Kümülatif etki değerlendirmesinin yapılmamış olması, proje ile ilgili yer seçiminin hukuka aykırılığı gibi gerekçelere dayanılarak iptal ya da yürütmeyi durdura kararı verilmiş olması durumunda; 2009/7 sayılı Genelge hükümlerinin uygulanması mümkün değildir.

Nitekim; Danıştay 14. Daire 2015/735 E, 2016/6404 K numaralı kararında;

“Genelgenin ikinci kısmı ile ÇED Raporu'nun birinci kısmına yönelik verilen yürütmenin durdurulması veya iptal kararı üzerine sadece bu kısım için ÇED sürecinin işletilmesinin düzenlenmiş olması karşısında , düzenlemenin pratik çözüm amacına yönelik olarak, çevre hukukunun dinamik yönü ve çevrenin korunmasının önemi dikkate alınmak suretiyle yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır.”

ifadeleri yer almaktadır. 2009/7 sayılı Genelge'ye dayanılarak başlatılan ÇED sürecinde; ÇED Raporunun hazırlanmasına ilişkin tüm sürecin en baştan tekrarlanmasına gerek bulunmamaktadır.

2009/7 Sayılı Genelge hükümlerinin uygulandığı ÇED süreçlerinde; iptal ya da yürütmeyi durdurma kararında bahsedilen eksiklik ve yanlışlıkların giderildiği ÇED raporu Bakanlığa sunulmaktadır. ÇED raporunun sunulması sonrasında, İnceleme Değerlendirme Komisyonu toplanmakta, sonraki süreçte ÇED Raporu nihai edilmektedir. 2009/7 Sayılı Genelgenin uygulandığı ÇED süreçlerinde; Halkın katılımı toplantısı, Özel format verme gibi işlemler gibi işlemler gerçekleştirilmemektedir.

İZDEMİR Enerji Santrali II projesinin, 2010 tarihli ÇED Olumlu kararının iptaline yönelik mahkeme kararının gerekçesine baktığımızda ise üç ayrı tespit göze çarpmaktadır. Bu tespitleri sıralayacak olursak;

- Enerji santrali alanı çevresinde arkeolojik sit alanlarının bulunmasına karşın ÇED raporunda bu alanlar hakkında değerlendirmelere yer verilmemiştir.
- Kül ve cüruf depolama alanına ilişkin belirlenen alanın zeytinlik alan olması sebebiyle, birçok kez yeni plan onaylanması halinde dahi bu yer seçimi hukuka uygunluk taşımayacaktır.
- Santral alanı ve bulunduğu bölgesinin çevresel taşıma kapasitesi, sınırlarını aşmış durumdadır. Mevcut kapasite sorununun çözümüne yönelik kümülatif etki değerlendirmesi yapılmamıştır.

Görüldüğü üzere, İzmir 2. İdare Mahkemesi'nin kararında yer alan gerekçeler, ÇED raporunun bütününe etkileyecek esaslı gerekçelerdir. Bu sebeple de 2009/7 sayılı Genelge hükümlerinden faydalanarak ÇED süreci işletilmesi hukuka aykırılık taşımaktadır. Hazırlanan yeni ÇED Raporu, eksiklik olduğu iddia edilen kısımlara dair bilimsel-sınanabilir bilgi de içermemektedir.

Bu bağlamda İzmir 2. İdare Mahkemesinin verdiği iptal kararı gerekçesi ile 2009/7 sayılı Genelge kapsamında hazırlanan ve “eksikliklerin” tamamlandığı iddia edilen ÇED Raporunu değerlendirdiğimizde;

SUNULAN YENİ ÇED RAPORU DA HUKUKA AYKIRIDIR!

Yeni ÇED Raporu'nda her ne kadar santralin arkeolojik sit alanlarına hiçbir etkisinin olmadığı ve Arkeoloji ve Sanat Tarihi Değerlendirme Raporu ile bu iddianın bilimsel olarak ortaya konulduğu iddia edilse de; ek değerlendirme raporu ÇED Raporu'nun ekine konulmamıştır. ÇED Raporunun önsözünde Arkeoloji ve Sanat Tarihi raporunun hangi sayfasından alıntı yapıldığı ifade edilmeden, bu raporda yer aldığı iddia edilen ifadelere yer verilmiştir. Fikrimizde bu ifadeler dayanaksızdır. “Arkeolojik sit alanlarının ilişkin parsel bazında değil, bütünlüklü bir değerlendirme yapılması gerekliliğine yönelik tespit edilen eksiklik, 2009/7 sayılı Genelge kapsamında ÇED Raporu'na eklenecek bir ek arkeoloji raporu ile ortadan kaldırılacak bir eksiklik değildir. Parsel bazında olmayan bütünlüklü değerlendirme; hem bahsedilen santralin bu alanlarda yaratacağı etkinin değerlendirilebilmesi hem de bu bölgedeki faaliyetlerin arkeolojik alanlara bütünlüklü etkisinin değerlendirilebilmesi için gereklidir. Böyle bir değerlendirme ise sadece bir kısım için verilen bir iptal kararının söz konusu olmadığını ve ÇED Raporunun tüm verileriyle tekrardan ele alınarak, tüm alanlara etkisinin incelenmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır.

2009/7 sayılı Genelge kapsamında hazırlanan ÇED Raporu'nda kül ve cüruf depolama alanına ilişkin Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu'nun 2014/1142 E numaralı itiraz numaralı kararı ile dosya kapsamında verilen yürütmenin durdurulması hakkındaki kararının ardından 09.07.2015 tarihinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı ile 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Plan değişikliğinin onaylandığını ifade edilmiştir. Ancak mahkeme kararına bakıldığında görülecektir ki; bilirkişi raporunda özellikle 09.07.2015 tarihinde onaylanan planların yer seçiminin Zeytincilik Kanunu'na muhalefet sebebiyle hukuka aykırılık taşıdığı belirtilmiştir. Yer seçimi yanlışlığının mevcut olması durumunda alanın değiştirilmesi gerekliliği ile birlikte yeni yer seçimi durumunda yaşanacak sosyal, ekonomik ve çevresel etkilerin incelenmesi, verilerin değerlendirilmesi gerekliliği söz konusudur. Yani; yer seçimi yanlışlığı parçanın değiştirilmesiyle giderilecek bir eksiklik değil, bütünü etkileyecek bir eksikliktir. Projenin yerinin değiştirilmesini gerektirecek bir eksiklik söz konusudur. 2009/7 sayılı Genelge ise; açıkça raporun tamamını etkilemeyecek

bir ya da birkaç eksiklik veya yanlışlığa dayanan iptal ve yürütmenin durdurulması kararlarında uygulanabilir.

ÇED Olumlu Kararı işlemi iptaline ilişkin mahkeme kararı gerekçelerinden bir diğeri ise bölgenin kirlilik taşıma kapasitesini aşmış olması ve faaliyetle ilgili kümülatif etki değerlendirmesi yapılmamış olmasıdır. 2009/7 sayılı Genelge kapsamında hazırlanan ÇED Raporu'nda kümülatif hava kalitesi modellemesi hazırlandığı iddia edilmiş ancak ek olarak ÇED Raporu'na konulmamıştır. İzmir Büyükşehir Belediyesi'nce 2009 yılında onaylanan İzmir Kentsel Bölge Nazım İmar Planı Revizyonu (İKBNİPR) 1/25.000 ölçekli Plan Açıklama Raporu'nda bulunan **“Temiz Hava Planı”** raporuna göre Aliağa ve çevresi kirletici etkenler bakımından kapasitesini aşmış durumdadır. Bu planda Aliağa bölgesindeki sanayileşmenin tarım ve hayvancılığı olumsuz etkilediği ifade edilmektedir. Yine *1992 yılında gerçekleştirilmek istenen serbest bölge projesinin bulunduğu ve söz konusu projenin yöre nin kapasite sorunu nedeniyle yargı kararlarınca iptal edilmiş olduğu* bilinmektedir. 1992 yılında ve 2009 yılında ayrı ayrı bölgenin kapasitesini aştığı tespit edilmişken aradan geçen bunca yılın ardından bu kapasite aşımının nasıl tersine çevrildiğinin yatırımcı şirket tarafından açıklanması elzemdir. Artan sanayi, ulaşım ve inşaat sektörü ile birlikte her geçen gün artan sera gazı emisyonlarının ve artan hava kirliliğinin sadece demir çelik sanayii atıklarının depolanmasıyla açıklanması ise mümkün değildir. Kümülatif etki değerlendirmesine dair veri olmadığı gibi kümülatif etki değerlendirmesi eksikliğinden kaynaklanan bir iptal sebebi söz konusuysa tüm raporun yeniden ele alınması gerekliliği kaçınılmazdır.

Bir santralin aynı kol ve farklı kol faaliyetlerle çevrede yarattığı kirlilik kümülatif olarak hesaplandıktan sonra hava, hayvancılık, tarım, sağlık üzerinde ÇED Raporuna konu faaliyetin etkileri yeniden değerlendirilir ve buna göre sosyal-ekonomik maliyetler tekrar ortaya konulur. Oysa, kümülatif etki değerlendirmesi yapılmamış, ilgili yatırımcı tarafından sadece hava kalitesi modellemesiyle sınırlı bir değerlendirme ÇED raporu dosyasına sunulmuştur. Raporda da hava kalitesine ilişkin kümülatif etki değerlendirmesi de mevcut değildir.

SONUÇ:

Rapor kapsamında yaptığımız tespitlerimiz birlikte ele alındığında; İzmir 2. İdare Mahkemesi'nin 16.12.2016 tarihli ÇED Olumlu Kararı işlemi iptali kararı doğrultusunda, davaya konu ÇED olumlu işlemin tesis edildiği tarihteki çevresel durumun temin edilmesi gerekmektedir. Bunun için de, kirleten öder ilkesine göre ilgili firmanın yarattığı kirliliğin tespit ettirilmesi, yaratılan sosyal ve ekolojik maliyetlerin giderilmesinin sağlanması gerekir. Bu konuda yurttaşlar da bu ilkeye dayanabilirler.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın İZDEMİR Enerji Santrali'nin işletmede olduğu 3 yıl boyunca yarattığı çevresel etkilere ilişkin tüm izleme verileri şeffaflaştırılmalı ve çevrede yarattığı zararlar ortaya konulmalıdır. Özellikle kül-cüruf depolama sahasının bulunduğu

alanın mevzuata aykırılık taşınması sebebiyle, atık depolama tesisinin yarattığı çevresel etkiler ortaya konulmalıdır. Bu veriler ışığında ise sosyal, çevresel ve ekonomik maliyetler hesaplanmalıdır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname mad.2/c'ye göre;

“Faaliyetleri sonucu alıcı ortamlara katı sıvı ve gaz halde atık bırakarak kirlilik oluşturan veya oluşturması muhtemel her türlü tesis ve faaliyetin, çevresel etkilerini değerlendirmek; alıcı ortamlar ile ilgili ölçüm ve izleme çalışmalarını yapmak; bahse konu tesis ve faaliyetleri izlemek, izin vermek, denetlemek ve gürültünün kontrol edilmesini sağlamak”

görevini yerine getirmek zorundadır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, hukuka uygun olmadığı tespit edilen ÇED Raporu'na dayanarak yaklaşık 3 sene işletilen İZDEMİR Enerji II Santrali'nin çevreye verdiği zararın tespiti yapmak zorundadır. Aksi takdirde; iptal kararının ardından faaliyetin durdurulmaması ve hukuka aykırı olduğu tespit edilen işletme aşamasındaki bir faaliyetin çevresel etkilerinin değerlendirmemesi de açıkça görevi ihmal suçunu oluşturacaktır.

Diğer yandan da mahkeme kararının esaslı unsuru, projenin yer seçim kriterlerine aykırılık taşıdığına dayanmış olması nedeniyle, İnceleme ve Değerlendirme sürecinde bulunan projenin derhal iade edilmesi gerekir. Bu projenin 2009/7 sayılı Genelge kapsamında değerlendirilmesi mümkün değildir.

Başvuru dosyasındaki rapor ve gerekçeler de haklılığımızı ispatlar niteliktedir. Çevresel riskleri bilinen kılan bir rapor ortaya konulamamıştır. Bölgenin kirlilik kapasitelerinin aşıldığı, kümülatif etki değerlendirilmesinin yapılmadığı, yer seçimi kriterleri yönünden hukuka aykırılıkların da giderilmediği açıktır.

İlgili proje sahibi firma yeniden ÇED raporu hazırlayarak, Çevre Kanunu, ÇED yönetmeliği uyarınca başka bir yerde, kümülatif etki değerlendirmesi yaparak, kirlilik risklerinin denetlenebilir kılacak yöntemler ve araçlar da koyarak, çevresel sürdürülebilirlik ve gelişme kriterlerine uygun bir biçimde proje için başvuruda bulunabilir. Buna karşın anılan bu projenin bu haliyle hukuka uygun olmadığını söylemek mümkündür.